

ποῦ τελειοῦν τὸ ποίημά τους μετὸν ἀποκαλυπτικόν, ποῦ ἐκφράζονται μέτρια στοὺς προηγούμενους στίχους ὅπως ἐκφραστοῦν μετὰ δύναμιν στὸν τελευταῖον, ἢ τοὺς τελευταίους. Ὁ ποιητὴς δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν. Τὴν ἐπιστημονικὴ μὲν ἄρα τὴν θεωροῦ ἀπαραίτητη γιὰ τὸ μεγάλο ποιητὴ ὅστις βέβαια θὰ γυρέψῃ τὰ μεγάλα θέματα. Τὴν ἰσορροπία τὴν θέλω πλήρη μεταξὺ τῆς τέχνης τοῦ ποιητῆ καὶ τῆς ἐπιστήμης. Τὸ ποίημα δὲν θὰ εἶναι μέσον ὅπως ἐκφράσῃ ἐπιστημονικὰς ἰδέας, ἀλλὰ ἡ ἔμπνευσί του θὰ ἔχει κανονισθῆ πρότερον ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ σκέψιν. Ὅχι πλέον παραληρήματα μυστικιστικά, (*) ἀλλὰ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἐκεῖνη ποῦ διψᾷ ἀπὸ ἀλήθειαν.

Τὸν ποιητὴ τὸν θέλω ἀντικειμενικόν, ἀλλὰ τοῦ ἐπιβάλλεται νὰ ἔξῃ μιὰν ὑποκειμενικότητα δυνατὴν, σὲ βαθμὸν ποῦ νὰ ξεχειλίξῃ καὶ νὰ χύνεται μέσα στὴν ἀντικειμενικότητα καὶ σὲ βαθμὸν ποῦ ἡ ἀντικειμενικότης νὰ εἰσχωρεῖ μέσα του διὰ μέσου ὄλων τῶν αἰσθητηρίων του, καὶ ἀφομοιώνεται ἀμέσως.

Τὸ ποίημα τὸ θέλω πάντα νὰ εἶναι ἔργον τέχνης καὶ ποτὲ ἔργον ἀπλῶς φιλολογικόν, μιμήσεως δηλ.

✱

Ἡ τέχνη δὲν εἶναι γιὰ τὸν καθένα.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΣΗΜ. Ἡ δημοσιευόμενες ἐδῶ σκέψεις μου, ἐγράφησαν τὴ μέρα, ποῦ ἐβεβαιώθηκα πὼς κάποια κατάχρησις τῆς λέξεως «τέχνη» γίνεται παρ' ἡμῖν. Οἱ νέοι μποροῦν νὰ σκεφθοῦν ἀπάνω σαυτέες.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΕΙΑ, 1918.

Γ. Β.

Σ' ENA NΗΣΙ ΜΑΚΡΥΝΟ...

Gémir, pleurer, prier est également lâche...

ALFRED DE VIGNY.

Mais ce qui est encore plus lâche, c'est de vouloir dormir.

Σ' ἓνα νησί μακρυνό, σ' ἓναν ἄνθρωπο, ποῦ ζοῦσε πάντα μοναχός, καὶ ποῦ ὁ λαὸς χωρὶς νὰ τὸν ξεύρῃ ὀνόμαζε σοφὸ, ὀναθέσανε νὰ τοὺς βάλλει νόμους.

Ὁ σοφός, ἀφοῦ ἔτσι τὸν ὀνόμαζε ὁ λαός, γελαστός ἔφθασε στὴν ἀγορὰ καὶ ἀνέβηκε στὸ βῆμα.

Ο ΣΟΦΟΣ. Γιατί θέλετε τοὺς νόμους;

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ (μερικὲς φωνές). Γιὰ νὰ ζοῦμε εὐτυχεῖς. (Ὅλοι μαζί). Ναι. Ναι. Γιὰ νὰ ζοῦμε εὐτυχεῖς.

Ο ΣΟΦΟΣ. Τί γυρεῦτε στὴ ζωὴ;

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ (μένουν σιωπηλοὶ· βλέπουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, δὲν ξεύρουν τί νὰ ἀπαντήσουν).

(*) Τὸ appel εἰς τὴν Providence τοῦ Musset ἐπειδὴ ἡ μετρεῖσα του π.χ. τὸν ἀπάτησε. (Les Nuits).

Ο ΣΟΦΟΣ. "Εβαλα ἄσχημα τὴν ἐρώτησί μου' ἄς τὴν ἀπλοποιήσουμε. Τί θέλετε οἱ νόμοι νὰ προστατεύουν; Τὸ ἐμπόριον...

ΕΝΑΣ ΕΒΡΑΙΟΣ. "Ὡ ναί τὸ ἐμπόριο γιατί μᾶς φέρνει χρήματα.

ΠΟΛΛΟΙ (μαζύ). "Ὡ ναί τὰ χρήματα.

Ο ΣΟΦΟΣ. Τὴν ἐργασία...

ΠΟΛΛΟΙ (μαζύ). "Ὡ ναί, ναί. Ἡ ἐργασία μᾶς βοηθεῖ νὰ περνοῦμε εὐχάριστα τὸν καιρὸ μας.

Ο ΣΟΦΟΣ. Τὲς ἡδονές, τὲς διασκεδάσεις.

ΟΛΟΙ (μαζύ). Ναί, ναί. Ζήτω ὁ σοφός. Ζήτω...

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ (ποῦ μένει παρήμερα, ἐνῶ οἱ ἄλλοι φωνάζουνε, λέγει σιγανά):

Καί τὴ δόξα...

Ο ΣΟΦΟΣ (μειδιάει' ὅταν ὅλοι ἔπαυσαν). Ναί ὅλα αὐτὰ ποῦ γυρεύετε εἶνε προφάσεις' ὅλοι σας θέλετε νὰ κοιμηθῆτε, νὰ ξεχάσετε τὸν ἑαυτὸ σας ποῦ σᾶς βασανίζει' ὅλοι σας γυρεύετε τὸν θάνατο. Γιατί μὲ θέλετε λοιπὸν ἐμένανε; Γιὰ νὰ προστατεύσω τὸν ὕπνο, τὸν θάνατο αὐτό, ποῦ περιφρονῶ; Μὰ ὄλες σας αἱ θρησκείες, ὅλοι σας οἱ νομοθέται μήπως κάνανε τίποτε ἄλλο μέχρι σήμερο; Γιατί ἄραγε γυρεύετε ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα στὴ ζωῆ; Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε παρὰ μέσα ποῦ σᾶς ὀδηγοῦν στὸν ὕπνο. Ἰδρῦστε λοιπὸν ἓνα μεγάλο ναὸ στὸ μεγάλο Θεὸ τὸν ὕπνο, ποῦ βασιλεύει «ἐπὶ τῆς γῆς» καὶ ποῦ οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν καὶ προσκυνοῦν. (Ὁ σοφὸς ἀνασάινει καὶ μελαγχολικὰ ξαναρχίζει) "Α! δὲν εἶναι παράξενος ἐκεῖνος ποῦ σᾶς εἶπε ὅτι «ἡ ζωὴ εἶναι θάνατος»' σᾶς εἶπε τὴν ἀλήθεια. Γιατί τί διαφορά ὑπάρχει γιὰ σᾶς μεταξὺ τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ θανάτου; Ὁ ἓνας σᾶς φοβίζει. "Α! ναί ἔχετε δίκαιο δὲν τὸν ξεύρετε' ἀλλὰ πιστέψτε με ὁ φόβος σας αὐτὸς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑπάρχει' πιστέψτε με. (Καὶ εἰρωνικῶς). "Ὡ! τί τὴν θέλετε τὴν ζωὴ, ποῦ σᾶς βασανίζει; Οἱ νόμοι μου θὰ προστατέψουν τὸν ὕπνο ἢ γιὰ νὰ μιλήσω πὺ καθαρὰ τὸν θάνατο, τὸν αἰώνιο θάνατο...

ΕΝΑΣ Παραμιλεῖ...

ΑΛΛΟΣ. Εἶνε τρελλός, εἶνε τρελλός!

ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ. Ναί, ναί, εἶνε τρελλός. Στὸ φρενοκομεῖο, στὸ φρενοκομεῖο!

Ο ΣΟΦΟΣ (στὸν ἑαυτὸ του, ἐν ᾧ τὸν τραβᾶνε γιὰ νὰ τὸν πᾶνε στὸ φρενοκομεῖο). Θέλουμε μὲ τὲς φωνές τους νὰ δείξουνε πῶς εἶνε ξύπνιοι, πῶς δὲν κοιμοῦνται. Ὅχι ἀκόμη καὶ τώρα κοιμοῦνται' τὰ λόγια μου τοὺς ξύπνισαν, ἀλλὰ τοὺς φόβισαν. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πικρὴ καὶ αὐτοὶ ἄνδρσοι. Χά! Χά! Γιὰ δὲς τους πῶς φωνάζουνε θέλουμε νὰ ξεχάσουνε διὰ τῆς βίας.

ΕΝΑΣ (ἀπὸ μιὰ παρέα σοφῶν ἐπισήμων γιατί ἐκτὸς τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ἴδιοι ὀνομάζουν ἔτσι τοὺς ἑαυτοὺς των). Εἶναι πράγματι τρελλός. Δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ φωνάζει δημόσια τέτοια πράγματα. Ἄλλως τε εἶνε συζητήσιμα' ἀλλὰ πάλι μᾶς ἔδωκε ἓνα ὄμορφο θέμα γιὰ τὴ συζήτησή μας ἀπόψε.

ΕΝΑΣ ΧΩΡΙΑΤΗΣ (ποῦ φεύγει σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὴν ἀγορά). Αὐτὸς ὁ σοφὸς εἶνε παλαβός' δὲν καταλαβαίνει κανεὶς τί λέγει. Τί χρησιμεύουνε τὰ γράμματα; Γιὰ νὰ τρελλαίνουν τοὺς ἀνθρώπους. "Ἄς πᾶμε ἡσυχὰ στὸ χωράφι μας. Ποιὸς ξεύρει πόσο θὰ πουλήσουμε τὸ σιτάρι μας φέτος. Ἄχ Θεέ μου! σὲ τί χρόνια ζοῦμε, δὲν κερδίζει πιά κανένας τίποτε.